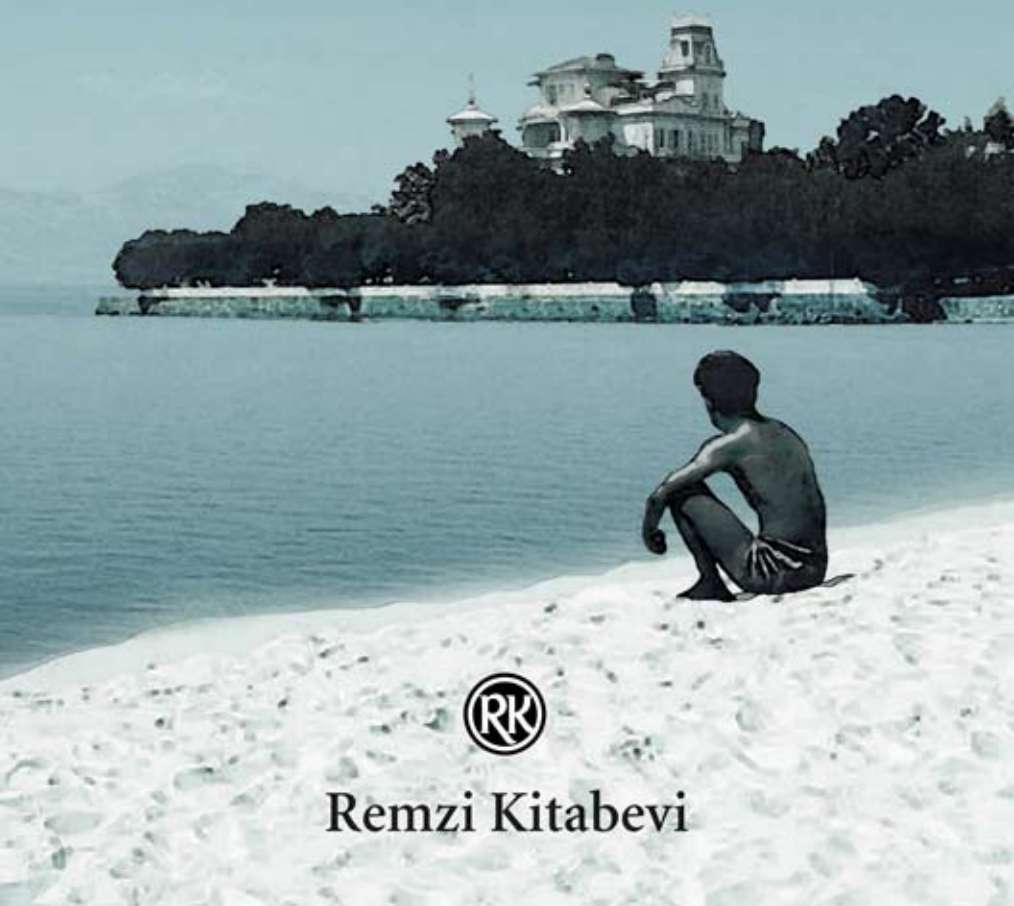

NEDRET KILIÇ

Stalingrad'da Kar Topu

Remzi Kitabevi

STALİNGRAD'DA
KAR TOPU

NEDRET KILIÇ

Stalingrad'da
Kar Topu

Remzi Kitabevi

STALİNGRAD'DA KAR TOPU / Nedret Kılıç

© Remzi Kitabevi, 2023

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Editörler: Gülten Özbek, Seher Ercan

Yayına hazırlayanlar: Nezahat Arslan – Ömer Erduran

Kapak tasarımı: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-2134-0

BİRİNCİ BASIM: Mayıs 2023

Kitabın basımı 3000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul

Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090

www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul

Sertifika no: 44903 / Tel (212) 629 0615

Halil'e ve Oya'ya...

Between the banks of pain and pleasure, the river of life flows.
Acı ve mutluluk kıyıları arasında, yaşam nehri akar.

NİSARGADATTA

Fenebre⁽¹⁾

“Sen Tanrı mısın?”

“ ... ”

“Peki yansıma mısın?”

“ ... ”

“Hangi taraftasın...”

“Uyan... Hadi kalk! Ter içinde kalmışsın. Sayıklıyorsun.”

“Ne?”

“Su getireyim... Ağladın mı yoksa?”

“Bilmem.”

“Bekle.”

“ ... ”

“İç şunu... İç iç iç! Bitir hepsini... Rüya gördün herhalde...”

Hatırlıyor musun?”

“Yok.”

“Nereye?”

“Hava alayım biraz.”

“Dur! Atletini değiştir... Hırkanı da giy. Çok esiyor.”

(1) *(Ital.)* üzüntülü, yaşlı.

Adam kalktı ve ahşap merdivenlere ulaşana dek adımlarını saydı. Sonra durmadı. Saymaya basamaklarla devam etti. Köşkün kule katına çıktı. Lodos çam ağaçlarını dövüyor, kocaman dalgalar kayalara çarpıp dağılıyordu. Sonbahardı. Sigarasını zar zor yaktı terasta. Ciğerlerini doldurdu ve boşalttı. Öksürdü... Bir nefes daha, bir daha... Tükürdü. Zehrin yarısında izmariti fırlatıp içeri geçti. Odada gezindi... Parkı gören pencerenin önündeki yatağa baktı. Yaklaştı ve ayak ucuna oturdu. Yüzünü elleriyle kapattı bir iki dakika. Bunu da adımlarını saymak gibi oyun olsun diye yapardı çocukken. Gözü duvardaki fotoğraflara takıldı parmaklarının arasından. Komodinin üzerindeki yarı dolu su bardağına, yastıktaki üç tel saça. Hasta bezi poşetlerine ve siyah güneş gözlüğüne... Burada senelerce baktığı, yatağa mahkûm zavallıdan geriye kalanlara. Bir şey değişmeyince vazgeçti. Yaşam ve ölüm gücün ötesindeydi.

Bu köşkte doğmuştu. Babası ve annesi köşkün emektarlarıydı. Burada büyümüş, burada yaşamış, eşiyile bile burada tanışmıştı. Caddebostan Plajı parka dönüştürülmemişken. Sevdikleri hayattayken.

Bitti işte, diye geçirdi içinden.

Artık gitmeliydi. Öyle emretmişti mülk sahibinin kızı. Ayak sesleri işitti. Orta boylu, esmer kadın, yanına oturup elini tuttu. Endişeliydi.

“Tamam... Üzme kendini böyle.”

“Bakışlarıyla konuşurdu...”

“O kadar emeğin var ... Kolay değil... Ne dedi hanımefendi?”

“Satmışlar...”

“Ne olacak bize?”

“Boşaltın,” dedi.

“Süre verdi mi?”

“Üç hafta... Yarın geleceklermiş. Mimarlar filan... Tadilattan geçecek belli.”

“Gideriz biz de.”

“Gideriz...”

“...”

“...”

FERKO

Yetmiş bir senesi, eylülün ikisi. Sıcak. Caddebostan Plajı'nda mahşerî bir pazar öğleni. İnsanlar deniz banyosundalar. Gişenin solundaki demir parmaklıkların arasından bakıyorum içeri. Ben hiç böyle kumlu plajda suya girmedim. Yalnız yemedim, yalnız içmedim. Kayalıktır Kumkapı ve Üsküdar'ın sahili. Yuvam Selamsız'dır.⁽²⁾ Orada sessizlik imkânsızdır. Sokağa, çamura ve ekmek derdine düşünce göze batar “buçuk” milletimiz. Bizze Roman derler kibarlık edenler. Neden “buçuk” olduğumuzu ustam Çaykovski söyledi. O, annem Roza ve Dayım dışında bana bir şeyler öğreten tek insan. Belki de dinleyen bir ben olduğumdan. Dün akşam seni düşünürken, “Sevdalanmak nedir,” diye sorduğumda, ateşe odun atıp alevleri göstermekten başka şey yapmadı.

Çaykovski ihtiyar biri. Saçları omuzlarında. Beyaz ve gür. Boyu ne uzun ne kısa. Aksıyor bir bacağı. Demir işlerken sıçrayan kızıl çapakla ölmüş gözlerinden grisi. Birinci büyük savaşta, Rusya'da doğmuş. Köyünde her erkek demir ustasıymış. “On

(2) Selamsız semti geçmişte Sulukule, Çürüklük, Küçükbakkalköy, Çayırboyu, Lonca semtleriyle birlikte İstanbul'da Romanların en yoğun olarak yaşadığı bölgelerden biriydi. Ancak 1996 yılında beş bin Roman vatandaşı bölgeden tahliye edildi.

üç yaşımda nikâhlandım. Senin kadarken iki karım dört çocuğum vardı,” diye dalga geçer benimle. Bizden çok onda kalırım. Sohbet ederiz. Anlatır gençliğinde Tibet ve Keşmir’e yaptığı seyahatleri. Anlatır korkuyu, savaşı ve kaçıışı. Acıkır sohbet uzarsa. O vakit tavşan keseriz. Olmadı kanat közleriz. Bazen motorların yakınındaki oltacıardan istavrit de alırız. İçeriz... Ama ben iki bardaktan fazla sevmem. Çaykovski votkaya bayılır! Çakırkeyifken çocukluk ezgilerini çalar, elinde Rus yapımı antika kemani. Sarhoş olunca kararır. Oturduğu yerde sızmazsa içeri geçip yatar. Sessizdir. İçerken ve ders verirken konuşur. Aksanı tuhaftır. Beni annem Roza götürmüş beş yaşımıdayken yanına. Dedelerinden birine ait kemana dokunup güzel sesler çıkardığımda.

“Niye sordun sevdalanmayı, yine mi aklına düştü o pembe elbiseli kırmızı pabuçlu kız?” dedi dün akşam kıvılcımlar çıttırlarla dönüşürken siyaha.

Bakinca tek gözüyle içime, anlattım yaşadıklarımı ak sakallı Rus Çigan’a;

“30 Ağustos kutlamalarında su satarken yine gördüm onu! Gülme öyle, gerçekte yemin ederim! Karşısına geçtim, bakakaldım. O bakmadı. Pembe elbisesi, beyaz soket çorapları, kırmızı parlak pabuçları vardı! Yürüyüş yapan talebeleri tekerlekli sandalyesinden izliyordu.”

“Eee!” dedi Çaykovski.

“Yaklaştım, ‘Merhaba,’ dedim. ‘Buyrun,’ diye su ikram ettim... Gülümsedi! Tam alacaktı, arkasındaki kadın müsaade etmedi. Kişeledi!”

“Peki ne oldu sonra?”

“Seyrettim... Takip ettim uzaktan. Fakat kaybettim kalabalıktan. Oralarda dolaştım biraz, görürüm diye şansımdan.”

“Sen biliyorsun sevdalanmayı, bana sorma bir daha. Sevdalanmak benim sana öğreteceğim şey değil. En fazla içinden gelir de kemanınla dertleşmek istersen, oturur dinlerim.”

“Dün!” diye heyecan içinde devam ettim: “Midye satmaya çıkmıştım sabahtan. Bağdat Caddesi’ne inmeden, öğlene kadar Bostancı sahilde yarısını bitiririm, diyordum. Yine gördüm! Bir adam ve kadın vardı tekerlekli sandalyesinin ardında. Ellerinde çantalar, havlular. Plaja kadar arkalarından yürüdüm. İçeri girdiler. Saatlerce bekledim ama zabıta gelince kaçtım! Yarın da gideceğim.”

Şöyle derin bir iç çekiş yükseldi ustamdan;

“Madem öyle istiyorsun dene şansını. Her gün git. Bıkmandan git. Ama ne için beklediğini bilerek bekle... İşin içine kalp girdiği zaman, kalbin kanla beslendiğini bilerek. İstersen yaşamın ona bağılmış gibi dur nöbette. Fakat hatırla: Yaptığın iş, senin kalbini bağlayan, seninle ilgili bir iş. Karşılık isteme. Ümit etme. ‘Git’ denirse git... Kırıp dökme.”

Sıcak! Caddebostan Plajı’nda mahşerî bir pazar öğleni. Gişede bilet kesen kadına bir lira verip içeri giriyorum. Kabinlere doğru sola kıvrılan taş döşeli yolun başında durup tam karşımdaki iskeleye ve sonra sağa bakıyorum. Çiftnehavuzlar’a uzanan kumsalda, kimi gırtlığına kadar gömülmüş, kimi çocuklarına şatolar inşa eden, kimi ulaşamayacağı genç ve güzel kızların hül-yasıyla nefesine yenik düşmüş “et yığınında” seni arıyorum. Aklıma mahalledeki imamın bahsettiği Ba’s⁽³⁾ geliyor.

Ayağımdaki iskarpinler yeni. Aslında eski ama benim için yeni. Bugün ilk giyişim. Dayımın bunlar. Bizde hiçbir şey atılmaz. Biz toplarız. Hiçbir şeyi vermeyiz. Satar yahut değiş tokuş ederiz. Dört sene önce adli tıpta teslim etmişler eşyalarını. Babam çöpe atmış istemese de delik deşik kanlı mintanını. Denemiş fakat büyük gelmiş yumurta topuk kunduraları. Demiş ki, “Bunlar gıcır ama büyük. Üç beş seneye olur benim oğlana!” Sabah boyamadan önce iyice silip yok ettim kan lekelerini, acılarını.

(3) İslam öğretisinde kıyametin kopmasından sonra ölülerin Allah tarafından diriltilemesi hadisesi.

Ustamın sevgi hakkında söylediklerini düşünüyorum. “Sev-
gi,” demişti, ateşin başında dün akşam, “öyle anlaşılıp anlatıla-
bilecek şey değildir. Fakat bakmayı bilirsen gözüne görünür. Do-
kunmayı bilirsen etine değer.”

“Nasıl bulabilirim?” dedimde basitti cevabı:

“Aramakla bulunmaz, meğerki rastgele. Uyanıp teslim olur-
san ne âlâ. Rastgeldiği gibi gidebilir de... Hadi hatırla!”

Kumsalda izlerini arıyorum soyunma kabinlerine doğru attı-
ğım her adımda. “Yürümek yaradılışımızdandır,” demişti Çay-
kovski bana verdiği ilk “ciddi” talkında. “Kuzey Hindistan’dan
başladı yürüyüşümüz bin yıl önce,”⁽⁴⁾ diye devam etmişti ne ol-
duğumuzu, köklerimizi öğretmeye gayrete. Dansı, müziği, çö-
lü, yılanları, geceyi ve karanlığı anlatmıştı. “Hindistan’ı gördün
mü?” soruma kahkahaydı yanıtı. Görmek için göze ihtiyacım
olmadığını öğretmesiydi beni şaşırtan. “Şimdi,” demişti, “kapa
gözlerini, bakmadan göreceksin! Yüksel benimle, korkma! Bırak
inandıklarını, kanıp aldandıklarını. İzle altında uzanan şu çölün
kumdan kanatlarını. Buraya ‘Tar’⁽⁵⁾ demiş atalarımız. İşte vaha-
ların ardında kurdukları tek şehir, ‘Puşkar’. Zihninde zamanı
sildiğinde, henüz taş yok içinde. Sarı, pembe, mavi ve kırmızı
giymiş insanlar derme çatma çadırlarda uzanmışlar. Yorgunlar.
Zemine kuru otlar serilmiş. Ağaç dallarından çatılmış beşikler-
de bebek sallıyorlar. Genç bir kadın yeni boğazlanmış beyaz ke-
çi yavrusunu yüzüyor. Karşısında inci dişlerini göstererek gülen
burnu sümüklü, ağzı salyalı bir çocuk! Elllerinde keskin palalar
olan adamlar kata ağacı kesmişler, yırtıcılardan korunmak için
köyün çevresine uzun sivri dikenli dallarından duvar örüyor-
lar. Gündüz güvenli. İşte dans eden genç kızlar. Çadırın gölge-
sine sığınmış şu güzellik, arkadaşının ayak bileğine kınayla mo-

(4) Çingeneler yaklaşık bin iki yüz yıl önce Kuzey Hindistan’dan dünyaya yayılan gö-
çebe bir kavimdir.

(5) Büyük Hint Çölü.

tifler çizerken avdan gelen yakışıklıyla bakışıyor. Mutlu olacaklar. Hissettin mi?”

Bu düşsel yolculuktan, minibüsten inen Taksim yorgunu akranlarımla klarnet ve darbuka sesleriyle dönmüştüm. Çaykovski, görmek için sadece göze değil, sese, kalbe ve iyi işleyen bir zihne ihtiyacım olduğunu söylüyor. Kendimi bildim bileli bana düzgün konuşmayı, düzgün düşünmeyi, iyilik ve güzelliği öğretiyor. Hayatın fenalıklarını, zorluklarını anlatıyor. “Eğer biriktirdiklerini aktarmazsan o kadar tecrübenin ne anlamı kalır?” diyor. İkinci büyük savaşta, Sovyetler Birliği’ni işgale başladıkları hafta katletmiş Almanlar köyündekileri. Kim varsa yaşamında, dakikalar içinde “yok” olmuş. O da onlarla ateşe tutulmuş. Ancak şans bu ya, ölmemiş! Bacaklarındaki ve omzundaki kurşun yaralarını gösterir çok içerse. Uzun hikâye.

Acaba bulabilecek miyim seni? Tahta kabinin içi ıslak ve kumlu. Siyah beyaz Beşiktaş şortumun altında topuklarına bastığım iskarpinlerim! Pantolonumu ve gömleğimi duvara yakın kayanın arkasına saklıyor ve çölü aşarak iskeleye çıkıyorum. Kalabalık! Çocuk sesleri, deve güreşleri, ortası insanlı kamyon şambrelleri, ter ve güneş kremi kokusu. İskele, bu koca plajdaki en yüksek yer. Ümitle arıyorum. Her bakış, ses, hareket, farklı ve ayrı olduğumu bir kez daha yüzüme çarpıyor. Beni hiç aramadılar biliyor musun? Bizde çocuklar pek öyle umursanmaz. İpin ya yoktur ya da uzundur. Dolaşır dönersin. Dönmezsen birileri getirir. Ne yapsınlar? Polis, kimler nerede işe çıkar, ne yapar bilir. Bilmediğini de öğrenir. El kadarken Pera’da kaybolduğumda vicdanlı bir kadın tarafından bulunup karakola götürülmüşüm. Ertesi gün, Karaköy’deki çiçekçilere gösterdiklerinde kara etimi, hemen söylemişler mahallem. Keşke sen de böyle kolay bulunabilsen, sorabilsem ismini!

Plajın sağ sınırındaki yüksek duvarın ardında ihtişamıyla göz alan köşke doğru yürürken insanların bakışlarına gülümsüyorum. Çaykovski öğretmişti. Seni inciten ne varsa gül geç, de-

mişti. Hatırlarsam geçecek! Deniyorum. Bu köşkü Prusyalı bir mimara diktirmiş Mabeyinci Paşa. Temel yükselince tanışmışlar denizle. O gün bugündür hasretle seyrederek dururlarmış birbirlerini. Deniz, köşkün tenini okşarmış sırtında savrulduğu rüzgârla. Ben çok okur çok düşünürüm. Yükseldikçe görebildim hepsini. Duyuyor musun? Bu ustamın sesi!

“Derinleri merak edenler yükselmeli. Bir kat daha, bir daha ve bir daha.”

Ne oluyor, niye bağıyorlar? Ötede bir koşuşturma başladı... İnsanlar telaşlı! Hızla iskeleye dönüyorum. Suda kırk elli metre uzakta biri çırpınıyor. Ona doğru üç kişi yüzüyor. Öndeki marifetli. Hızından ve kafasını suya sokup çıkarışından anlaşılıyor. İskelede birikenler heyecanlı. Hele o üç kadın! “Boğuluyor ayol, yetişin!” diye bağıyor kulağımın dibinde genç ve makyajlısı. Dolduruşuyla bir akranım balıklama atlıyor ama on metre sonra nefeslenmek için duruyor. Siyah gözlüklüsü, “Ay salak bu, kendisi boğulacak,” deyip kızıyor. Üç kadından en güzeli, “Aaa gitti, gitti!” diye debelenenleri göstererek çığlıklar atıyor. En öne geçip izliyorum. Hızlı yüzen, yetişmiş boğulana lakin “boğulan” fena yapışmış gırtlığına. Birlikte batıp çıkıyorlar suya. Yardıma giden diğer ikisi yakınlar ancak korkuyorlar el uzatmaya.

Cesaret sarıyor her yanımı!

Olabilir aslında!

Hayal ediyorum yaşam kurtardığımda üzerinde yükseleceğim omuzları. Sonrasında akşam ajansına çıktığımı, gazetelerde fotoğraflarımın basıldığını. Hatta kahramanlığımın yanı sıra plajdakileri kemanımla büyülediğim yazıldığını... Ve tabii senin hepsini okuduğunu! Bukle bukle sarı saçların, gözlerin, gamzelerin... Koşarak atıyorum!

Ve Karanlık

Sessizlik

Huzur

Yapayalnızım!

Suyun altında sözler ilerleyemiyor, denedim. Fazla da kalamıyor insanlar, nefese muhtaçlar. Deniz beni koruyor. Derimin rengiyle ilgili sözler ve bakışlar giremiyor içeri. Burada eşitim balıklarla. Dışarı çıktığımda, insanlar uzaklaşacaklar ilk fırsatta. Çünkü bir karabatak kadar karayım! Görünüşüme dair söylenenler güzeldi çocukken, hatırlıyorum. Şimdi fısıltıyla gösteren beyaz tenli hanımlar, yanlarına çağırır, değerli taşlarla mukayese ederlerdi gözlerimi.

Ne oluyor?

Garip

Yoğun bir kırmızılıktayım!

Ne serin ne de ılık.

Kalamış'ta, fenerin solundaki kayalıktayım.

Dayım yanımda. Daha çocuğum! Bana kulaç atmayı, balık tutmayı, ateş yakmayı gösteriyor. Tütün sarmayı, çöp karıştırmayı, kâğıt satmayı öğretiyor... Dayımın çiçek bozuğu suratında yüzlerce delik vardı. Gözleri iri ve siyahtı. Kafası büyüktü. Elleri, ayakları kocamandı. Çok uzundu. Yüzündeki izler olmasa yakışıklı sayılırdı. Herkes ondan korkardı! Mahalleli, cezasını çekip tahliye olur olmaz Pera'ya taşınmasından memnundu. Onunla bazen Çiçek Pasajı'nda, Nevizade'de rastlaşırdık. "Takip et Karabatak," derdi. Nereye oturursa otursun keman çaldırıp dinlerdi. Bir türlü bırakmaz, anlatır dertlenirdi.

Ne rahatım su altında!

Neden düştü ki zavallım durduk yerde aklıma?

Nefesim kesiliyor

Renkler hızla değişirken, iç içe geçip dönüyor

Deniz, sevgiyi düşündüm diye mi böyle büyülenip canlanıyor?

Bir balık yüzüme yaklaşıyor!

Acaba öpmek mi istiyor?

Şekiller uzaklaşırken

Gamzelerin ve ışıltınla kutsanıyorum

Stalingrad'da Kar Topu, Nedret Kılıç'ın dördüncü romanı. Yazar bu kez Ferko'nun, Marie'nin ve Çaykovski'nin öyküsünü anlatıyor. Geri dönüşlerle, bilinç akışıyla çalkantılı yakın dönemin bu tutunamayan kahramanlarından kesitler sunuyor. Tıpkı öteki romanları *Şedaraban'da*, *Kornelyus'un Ezgisi'nde*, *Dokunulmaz'da* olduğu gibi...

Bu yeni roman İstanbul-Caddebostan sahilinde başlayıp kum fırtınası, mavi düşler, ulu ağaçlar eşliğinde geliyor ve geçmişle gelecek bir kar topuna dönüşüyor. İnançlar ve arzular, insan zihninin sınırları çerçevesinde sevgiyi, şefkati ve aynı zamanda en ilkel, en sert eylemleri de şekillendiriyor. *Stalingrad'da Kar Topu*'nun yüz otuz yıla yayılan, beş ülkede geçen ve sekiz ana öyküden oluşan özgün olay örgüsü yaşama dair bu karşıtlıklarla, günümüz insanının ibretlik serüvenini yansıtıyor.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-2134-0

9 789751 421340